

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Jaroslava Hubáčka a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce **J. H.**, zastoupeného Ing. Ladislavem Kubickou, advokátem se sídlem Rokycanova 1929, Sokolov I., proti žalované **České správě sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o námitce podjatosti vznesené žalobcem ve věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 12 Cad 9/2008,

t a k t o :

- I. Soudci Městského soudu v Praze Mgr. Jiří Tichý a Mgr. Dana Černovská **n e j s o u v y l o u č e n í** z projednávání a rozhodování věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 12 Cad 9/2008.
- II. Námitka podjatosti proti JUDr. Jitřence Kopecké **s e o d m í t á**.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobou podanou u Městského soudu v Praze (dále též „městský soud“) napadl žalobce rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 22. 9. 2005, č. j. X, kterým bylo zamítnuto jeho odvolání a potvrzen platební výměr Pražské správy sociálního zabezpečení č. 472/2005 ze dne 19. 7. 2005, č. j. 21078/020-9004/1-19.7.05/1223/HA-PV 472.

Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 14. 9. 2006, č. j. 12 Cad 27/2005 - 27 byla žaloba zamítnuta a následně rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 2. 2008, č. j. 6 Ads 125/2006 - 59 byl ke kasační stížnosti žalobce tento rozsudek městského soudu zrušen a věc byla vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalobce po doručení předmětného rozsudku Nejvyššího správního soudu vznesl námitku podjatosti proti soudcům Městského soudu v Praze Mgr. Jiřímu Tichému, Mgr. Daně Černovské a JUDr. Jitřence Kopecké. Pochybnosti o nepodjatosti výše uvedených soudců spatřuje v tom, že v této věci již tito soudci jednou rozhodovali a po zrušení a vrácení věci Nejvyšším správním soudem budou tuto věc znovu projednávat a v ní rozhodovat. Městský soud žalobci svým nezákonným rozsudkem způsobil škodu spočívající ve vynaložení soudního poplatku a v nákladech na advokáta, o níž budou tito soudci rozhodovat. Nikdo však nemůže být soudcem ve své věci. Jestliže tedy mají soudci znovu rozhodovat o náhradě nákladů řízení, jde částečně o rozhodování o škodě, kterou svým nezákonným rozsudkem způsobili. Rozhodování o své věci je u uvedených soudců proto vyloučeno, neboť nemohou dostat své povinnosti rozhodovat nestranně. V

uvedeném směru je mu sice známa rozhodovací praxe Nejvyššího správního soudu, vyjádřená např. v usneseních sp. zn. Nao 14-17/2008 a Nao 25-27/2008, nicméně žalobce nemůže souhlasit s obecnými a nekonkrétními úvahami o povaze podjatosti soudce. Věta „zcela mylné je rovněž ničím neodůvodněné tvrzení žalobce, že soudci budou sami rozhodovat o škodě, kterou nezákonným rozhodnutím způsobili, neboť soud v novém rozhodnutí rozhodne kromě věci samé o náhradě nákladů řízení i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti, nikoliv však o žádné náhradě škody“, proto svědčí o obecnosti úvah Nejvyššího správního soudu.

K podané námitce podjatosti se vyjádřili soudci zařazení podle rozvrhu práce městského soudu pro rok 2008 na správním úseku, kteří budou o žalobě rozhodovat. Soudci Mgr. Jiří Tichý a Mgr. Dana Černovská shodně uvedli, že jim nejsou známe žádné důvody, které by odůvodňovaly jejich podjatost v této věci ve smyslu § 8 odst. 1 s. ř. s. JUDr. Jitřenka Kopecká se k námitce podjatosti nevyjádřila, protože od 1. 4. 2008 již není soudkyní Městského soudu v Praze.

Podle § 8 odst. 1 s. ř. s. jsou soudci vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.

Podle § 8 odst. 5 s. ř. s. může účastník nebo osoba zúčastněná na řízení namítnout podjatost soudce, soudní osoby, tlumočníka nebo znalce. Námitku musí uplatnit do jednoho týdne ode dne, kdy se o podjatosti dozvěděl.

Součástí práva na spravedlivý proces (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod) je garance toho, aby ve věci rozhodoval nezávislý a nestranný soudce. Nestrannost a nezájatost soudce je jedním z hlavních předpokladů spravedlivého rozhodování a jednou z hlavních premis důvěry občanů a jiných subjektů v právo a právní stát (čl. 1 odst. 1 Ústavy). Nestrannost soudce je především subjektivní kategorií vyjadřující vnitřní psychický vztah soudce k projednávané věci v širším smyslu (zahrnuje vztah k předmětu řízení, účastníkům řízení, jejich zástupcům), o které je schopen relativně přesně referovat pouze soudce sám. Pouze takto úzce pojímaná kategorie nestrannosti soudce by však v praxi stěží našla uplatnění vzhledem k obtížné objektivní přezkoumatelnosti vnitřního rozpoložení soudce. Kategorii nestrannosti je proto třeba vnímat širěji, tedy i v rovině objektivní. Za objektivní ovšem nelze považovat to, jak se nestrannost soudce pouze subjektivně jeví vnějšímu pozorovateli (účastníkovi řízení), nýbrž to, zda reálně neexistují okolnosti, které by mohly objektivně vést k legitimním pochybnostem o tom, že soudce má k věci určitý, nikoliv nezájatý vztah. Vyloučení soudce z projednávání a rozhodování věci má být založeno nikoliv na skutečně prokázané podjatosti, ale již tehdy, jestliže lze mít pochybnost o jeho nepodjatosti. Subjektivní hledisko účastníků řízení o podjatosti může být podnětem k jejímu zkoumání; rozhodování o této otázce se však musí dít výlučně na základě hlediska objektivního (srov. nález Ústavního soudu ze dne 27. 10. 2004, sp. zn. I. ÚS 370/04).

Podjatost soudce zasahuje do principu nezávislosti soudce, neboť nestrannost soudce tento princip předpokládá. Samotný pojem soudce totiž s sebou nese atribut nezájatosti a nestrannosti a bez toho, že by se nepředpokládal, nebylo by důvodu ani pro konstituování soudní moci jako jednoho z pilířů demokratické společnosti. Rozhodnutí o vyloučení soudce z důvodů uvedených v § 8 s. ř. s. představuje výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (článek 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Tak, jak zákon tuto příslušnost stanovil, je zásadně dána, a postup, kterým je věc odnímána soudu příslušnému a přikázána soudu, resp. soudci jinému, je nutno chápat jako postup výjimečný. Vzhledem k tomu lze vyloučit soudce z projednávání a rozhodnutí přidělené věci jen výjimečně a ze skutečně závažných důvodů, které mu reálně brání rozhodnout v souladu se zákonem nezaujatě a spravedlivě.

Jedním z důvodů pro vyloučení soudců je podle ustanovení § 8 odst. 1 s. ř. s. sice skutečnost, že se tito podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení, to však pouze za předpokladu, že jde o totožnou věc, kdy podílem na předcházejícím soudním řízení bude například situace, kdy by soudce působil ve věci jak u krajského soudu, tak posléze u Nejvyššího správního soudu, popřípadě naopak, kdy jako člen senátu Nejvyššího správního soudu by věc vrátil krajskému soudu, kde by zasedal jako člen senátu nebo jako specializovaný samosoudce, a měl by ji znovu projednávat (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 3. 2003, č. j. Nao 2/2003 - 18, které bylo uveřejněno pod č. 53/2004 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu). Taková situace však v posuzovaném případě nenastala. Postup, kdy soudce rozhoduje znovu ve věci po jejím zrušení a vrácení zpět Nejvyšším správním soudem, je zcela standardní a nemůže ve svém důsledku způsobit podjatost soudce. Zcela mylné je rovněž ničím neodůvodněné tvrzení žalobce, že soudci budou sami rozhodovat o škodě, kterou nezákonným rozhodnutím způsobili. Městský soud v novém rozhodnutí rozhodne kromě věci samé i o náhradě nákladů řízení a náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti, nikoliv však o náhradě škody. Soudní poplatky, odměna zástupce a jeho hotové výdaje jsou totiž náklady řízení (§ 57 odst. 1 s. ř. s.), a kritériem práva účastníka řízení na náhradu nákladů řízení je zásadně úspěch ve věci (§ 60 odst. 1 s. ř. s.). Podle posledně uvedeného ustanovení, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Měl-li úspěch jen částečný, přizná mu soud právo na náhradu poměrné části nákladů.

Soudce může být vyloučen z rozhodování jen z objektivních důvodů, nikoli pro subjektivní a ničím nepodložené přesvědčení účastníka řízení. Zpochybňovat rozhodnutí soudu jistě lze. K tomu však slouží opravné prostředky a nikoli ničím neodůvodněná námitka podjatosti soudců.

S ohledem na vše shora uvedené, zejména na skutečnost, že rozhodování v téže věci po zrušení rozhodnutí Nejvyšším správním soudem není způsobilé vyvolat pochybnosti o podjatosti soudců, kteří v dané věci mají rozhodovat, a dále vzhledem k tomu, že sami tito soudci se necítí být z projednávání a rozhodnutí věci vyloučení, neshledal Nejvyšší správní soud návrh žalobce na vyloučení uvedených soudců z projednávání a rozhodování posuzované věci důvodným.

Námitka podjatosti vznesená proti JUDr. Jitřence Kopecké byla odmítnuta pro nedostatek podmínek řízení (§ 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s.), neboť JUDr. Jitřenka Kopecká již od 1. 4. 2008 není soudkyní Městského soudu v Praze, a z tohoto důvodu nebude o věci rozhodovat.

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. května 2008

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu